بۆ قادری حاجیی عەلیی … کامیار سابیر

گۆڕان، رێگرە ئەی کێ رێ دەکاتەوە؟

ئەم وتارە، راستەوخۆ رووی لە قادری حاجی عەلیی نییە، بەڵکو ئەو وەکو میتافۆرێکی سیاسیی وێنە کراوە، رووی لەوانەیە ئومێدیان لەسەر بییرکردنەوە و ئەکتە سیاسییەکانی قادر و هاوەڵەکانی داناوە. ئەم نووسیینە بۆ ئەوەیە بە کورتیی، ئەو خەت و نەهجە سیاسییانە دەست نیشان بکا کە لە دوای شکستی گۆڕانەوە، کۆمەڵگەی کوردستان بە گشتیی و ناوچەکانی سلێمانیی و گەرمیان بە تایبەتیی، لەگەڵ بێئومێدییەکی زۆردا، رووبەڕوو بوونەتەوە. بە واتایەکی تر، دەکرا ئەم وتارە بگەیێنرانایە بە قادر و برادەرەکانی، بەڵام مەبەست لە بڵاوکردنەوەی، ئەوەیە کە سیاسەت بە رای گشتیی و بەرژەوەندیی گشتییە، دەبێ راستەوخۆ و بە راشکاوییش روو لە خەڵک بێت.

ئەگەر بە دیدە ئەفڵاطۆنییەکەیش سەیری سیاسەت بکەین، ئەوەیە ئەگەر فەرامۆشی بکەیت، یان بە زمانی سەردەم ئەگەر بایکۆتی بکەیت، لە لایەن “کەسانی نزم و بێ ویقارەوە”، جڵەو دەکرێیت. دیارە ئەمە سەرکۆنەکردنی ئەو بایکۆتە نییە لە دوایین هەڵبژاردنی کوردستاندا کرا، بەڵکو ئەو بایکۆتە بەریینە، بە هۆی خوێڕییەتی ئەو ئۆپۆزیسیۆنە، بێ فیکر، بێ روئییە، بێ روئیا و بێ نەهجەوە بوو کە لە پێناو پارە و چوونە ناو دەسەڵاتەوە، رێک “کۆپی”ی حیزبی مافیاکانی نەوتی دەکردەوە و کردیشی. بە دۆخی ئەمڕۆی کوردستان و عێراق، ئەو هەموو مافیا جۆراوجۆر و میلیاردێرە دزانە، بە هۆی موردیی ئەو دەیان هەزار رانتخۆر و موبایەعەچییەوە، جڵەوی کۆمەڵگەیان گرتووەتە دەست، چونکە چەندیین ئافیونی ئایدیۆلۆژیی (نەتەوەیی، نەژادیی، طائیفیی و شەرعییەتی میلیشیایی شاخ) بۆ کۆنترۆڵکردنی کۆمەڵگە و دزیینی سامانی نیشتمانیی، بەکار دەهێنن. لە بەرامبەریشدا، بەشێکی زۆری ئینسانە باشەکان و ئەو نوخبانەی ویژدانیان ماوە، یان بێدەنگییان هەڵبژاردووە یاخود خۆیان لە سیاسەت بێلەسە کردووە و هیچ چالاکییەکیان نییە. لەم جوغزەوەیە، دەکرێ قسە لەسەر جوڵاندن و مۆبێڵایزی سیاسیی خەڵک بکرێ کە بەهۆی ئۆپۆزیسیۆنێکی مردارەوە بووەوە، بێئومێدییەکی زۆر باڵی بەسەریاندا کێشاوە، یان وەکو قادری حاجیی عەلیی دەڵێ، رێگرە!

ئێستا وەهمێک لە لایەن ئەوانەی کە بەتەمای پۆست و پارەی رەیعی چوونە ناو دەسەڵاتەوەن، تەخشان دەکرێ، گوایە هیچ هێزێک ناتوانێ گۆڕان تێپەڕێنێت؟ لە راستییدا و لەسەر ئەرضی واقیعی سیاسیی، بەبێ دروستبوونی هیچ حیزبێکی سیاسیی نوێ، گۆڕان نەک هەر تەجاوز کرا، بەڵکو ئەوەندە بە جێماوە، هەرگیزا و هەرگیز بە یەک لەسەر چواری جارانیشی، هەڵناسێتەوە. ئەو بایکۆتە بەریینە، رێک تەجاوزی خورافاتە سیاسییەکانی گۆڕان بوو، بەڵام میکانیزمی سیاسیی ئەم تێپەڕاندنە زۆر گ▯رنگە لە لایەن هەر سیاسیی و حیزبێکەوە، رابەرایەتیی بکرێ. ئەم وتارە، تەنیا وەکو بەرکوڵێک بۆ هەڵسەنگاندنی بییرکردنەوەی قادری حاجیی عەلیی تەرخان کراوە کە یەکەمیین چاوپێکەوتنی رەسمیی کردووە، دوای ئەوەی بە تەواویی لە گۆڕانی ئێستا، دوور کەوتووەتەوە.

سیاسیی ئەم سەردەمە، بە تایبەتیی پاش فەشەلی گەورەی گۆڕان و رۆڵ بیینینی گۆڕان وەکو پرۆکسییەکی پارتیی، دەبێ بەرچاوڕۆشن بێت، کەمێک مەعریفە، کولتوور و جەرائەتی(سیاسیی) هەبێت، بۆ ئەوەی بتوانێت بەرچاوڕۆشنیی بە خەڵک بدات لەو دونیا جەنجاڵەی سیاسەتی کوردییدا کە کۆمەڵێ مافیا، چەتە”گانگ-Gang” و دزی میلیاردێری کوردایەتیی، وەکو پییشە، سیاسەتیان لە ئابوورییی چەتەگەرییدا تەوظیف کردووە. قادری حاجیی عەلیی لەو چاوپێکەوتنەیدا، ئاماژە بەوە دەدات کە گۆڕان، ر▯گ▯ر▯ لە گۆڕانکاریی! لەبەرامبەردا بە زمانی چەپە فەندەمێنتالیست و ئایدیۆلۆژیستەکان نا کە هەمیشە مەمەمژەی ئاڵتەرناتیق باس دەکەن، بەڵکو لە بری ئاڵتەرناتیقی ئایدیۆلۆژیی، باسی گوتارێکی رۆشن، جەرییئانە، نیشتمانییانە(نەک نەتەوەیی و نەژادیی)، ئازادییخوازانە نەک طائیفیی و مەذهەبیی، دەکەین کە بتوانێ وەکو بەدیل لە گوتارە رزییوەکەی کوردایەتیی، جیاواز بێت. ئەگەر گۆڕان ر▯گ▯ر▯، ئەی چۆن رێ دەکرێتەوە و ئەم ر▯گ▯رانە لەسەر رێگە رادەماڵرێن؟ ئەمەیان هەر بە پۆپۆلیزمی جەڵەبیی، بە حەماس، بە شیعارات و زەخرەفەی سیاسیی، بە کەفوکوڵ و شی▯▯ شی▯▯، ب▯▯▯وە ناچێت، بەڵکو بە پرەنسیپ، بە ئیرادەی سیاسیی، بە مۆراڵ و فیکری سیاسیی، لەنگەر دەگرێت.

سیاسیی، بۆ ماوەیەکی زۆر قسەی نەکرد و بییر لە گوتار و ئەکتێکی سیاسیی جیاواز بکاتەوە، بە تایبەتیی کە گۆڕان فەشەلێکی ذەریعی تووش بووە، دەبێ زۆر وردەکار، سیاسیی و عەقڵانیی، مامەڵە لەگەڵ رەهەندە لۆکاڵیی(کوردستانیی)، عێراقیی، ئیقلیمیی و جیهانییەکان بکاتەوە. دەبێ زۆر لە هەڵبژاردنیی چەمکەکاندا ورد بێت، بە

تایبەتیی ئەگەر وەڵامی پرسیارەکان بە نووسیین بێت نەک بە شەفەهیی، دەبێت لە بەکارهێنانی زمانی سیاسیی و کۆنتێکستە سیاسییەکاندا، هەوڵ بدا کەمترین تەفسیر و تەئویل بۆ قسەکانی بکرێن. بۆ چەند خاڵێک، هەندێ سەرنج لەسەر وەڵامەکانی قادری حاجیی عەلیی، لێرەدا بەیان دەکرێن.

1. قادر و هەموو ئەوانەی دەیانەوێ بەو شێوەیە سیاسەت بکەن کە لە پەنای ناو و کاریزمای نەوشیروانەوە ڕەخنە لەم گۆڕانەی ئێستا بگرن، سەرەنجام هەر هەموویان لەو سەرمایە مەعنەوییەی ڕێکخەری گشتیی(پێشوو) گۆڕان، هیچیان بەرناکەوێت. سەرمایەی مەعنەوییی و ماددیی ئەو پیاوە لای کوڕەکان و ڕێکخەری ئێستا و ئەو خانەی راپەڕاندنەیە کە هەموویان، غوڵام، مورید و سەرلەقەنی خۆی بوونە. دەبێ ئەمە بە خەڵک و بە هەوادارانی خۆیشیان روون بکەنەوە، جەرییئانە و واقیعییانە قسە لەسەر ئەوە بکەن، ئایا خودی نەوشیروان خۆی بەشێکی سەرەکیی و ماستەرمایندی ئەم گەندەڵیی و ویرانە سیاسیی و دارایییەی ناو گۆڕان، نییە؟ خۆ هەڵاواردن لەم پرسیارە ریشەیییە، نیشانەی بەرچاولەرزیی و ترس لە هەیبەتی نەوشیروان نەبێ، خەرەکی بە ئەوانە نابێت لە گۆڕان، دوور کەوتوونەتەوە. زۆر بە ڕۆشنیی، دەبێ بە جورئەتەوە، باسی ئەوە بکرێ کە ئایا ئەو پیاوە خۆی راستەوخۆ بەشدار نییە لە بە خەزانییکردنی گۆڕان و دەستگرتن بەسەر تەواوی دارایی گۆڕاندا، ئایا بەرنامەی عەلەنیی و مەخفیی خۆی، نەبووە؟
2. لە باسی جێبەجێکردنی ماددەی ١٤٠ دا بەچوونەکانی زۆر جوان، ئینسانیی، عەقڵانیی و عێراقییانەیە (وەکو سیاسییەکی عێراقیی، نەک لەکادیی کوردیی)، بەڵام نە دەبووایە بە ناوچە جێناکۆکەکان بڵێ ناوچە دابڕاوەکان؟

بارزانیی بە بڕیاری ژمارە ٢٦ ی سەرۆکایەتی هەرێم لە ساڵی ٢٠١٢دا، شیعرێکی سیاسیی و دیپلۆماسیی، حیکمەتێکی قانوونیی و تیۆریی گەورەی داهێنا! ناوچە جێناکۆکەکانی لە خەیاڵدانی ناسیۆنالیزمی نیوعەشیرەتییدا بە " ناوچە کوردستانییەکان لە دەرەوەی هەرێم" گۆڕیی. ئەوکات، لوطفیش دەکات کە سەرجەم وەزارەت و لایەنە ڕەسمیی و فەلەکان، پێوەی پابەند بن. مالیکیی سەرمەست بە کۆکتێلی ناسیۆنالیزمی عێراقیی و طائیفیی، هەر زوو وەڵامی دایەوە کە حەماسەتەکەی سەرۆکی پارتیی، ناقانوونیی و نادەستورییە. پاش ٧ ساڵ، بە تایبەتیی دوای فشە گەورەکەی ریفراندۆم، بارزانیی کە برازاکەی(

نەچیرڤان) دەبە بە سەرەکی هەرێم، هەشت قسە دەکات و چواریان ئەوە دەبێت کە بەو ناوچانە دەڵێن کێشە لەسەر(جێناکۆک)، دەی مەبەستەکە ئەمەیە بارزانیی بە بیزنس، دەزانێ لە کوێدا کۆنتێکستی دروست بەکار بهێنێت؟ بە هەرکەسێکی تر، لە دەرەوەی کەینونەی ئەم سەرەطانە ئایدیۆلۆژییە(کوردایەتیی) سیاسەت بکات، دەبێ لە ئەدەبییاتی کلاسیک و مۆدێرنی ئەم کوردایەتییە چەتەگەرییە، دوور بکەوێتەوە. دەبێ لە شیعر، لە پەخشان و ئەدەبییاتی هەزیل و هەڵکەوزاوی کوردایەتیی، خۆی بە دوور بگرێ. قادر، لەسەر کەرکوک دەڵێ"ئێستا کە لە رووی سەربازییەوە لەدەستیشمان، داوە.." باشە ئەمە هەر هەمان ئەدەبییاتی پارتیی و مەدیا سەبەرەکانی و ئەو ئەردووەی زەروبەرەی نوخبە و عەوامی نەژادیی نییە کە دەبووایە کەرکوک، لەدەست خۆماندا بمایەتەوە؟ خۆمان، بە واتای هەموو کورد دەت و بە ناوی هەموو کەرکوکییەکانیشەوە(بە تایبەتیی کوردەکان)، قسە دەکرێت. خۆمان، ئەو مافیا گەورانەی کوردایەتیی نەبوون و نیین کە رەنگە والییان بە خەلیفە ئەردۆغان، دەگۆڕا؟ هەر ئەوانە نەبوون کە لەگەڵ داعشدا، رەدیف و حەلیف بوون؟ مەگەر کەرکوک بەس لە ژێر میلیشیاکانی کوردایەتییدا بمایەتەوە، ئیتر لە دەستمان نەدەدا، چونکە خوێن و گۆشت و ئێسقانەکانیان لە نەژادی خالیصی کوردن؟

3. لە وەڵامی پرسیارێکدا دەڵێ" چیتیر دروشمی بریقەدارو کوردایەتیی موزەیەف و قەڵشتنەوەی خەباتی شۆڕشگێڕیی وقودسییەتی هیچ کەس و بنەماڵەیەك، نابێت دەنگدەر بگەمژێنێت و هەڵخەڵەتێنێ" باشە بەچی کوردایەتیی موزەیەف بەکاردەهێنێت؟ ئایا، پەیوایە ئەم عەمالەتە ئیقیلمییەی پارتیی لە شەستەکانەوە دەیکات و دواتر یەکەتیی لە کۆتایی حەفتاکان و هەشتاکانەوە، هەمان کاسبیی دەکات و تا ئێستایش بە فۆرم و شێوازی جیاواز، لە کوردایەتیی بەردەوامن، یان ئەوانەی لە ئەپەزیسیۆندا بوون و کوردایەتییەکی خالیص و زاهیدیان دەکرد، مەگەر ئێستا هەموویان لەژێر دەواری مەرجەعی کوردایەتییدا کۆنەبوونەتەوە؟ ئەو مەرجەعەی لە دوو گوێچکەیەوە کە رووداوە، وەکو پرەکسیی (هێزە ئیقلیمیی و دەسگای موخابەراتیی جیهانیی)، مەئموورییەتی پێ سپێردراوە؟ ئایا لەم بە ئاسەیی، بە ئومەدیی و کەڵەگاییەی دەسەڵاتی مافیاکانی نەوتدا کە تا رادەیەکی زۆر، گۆڕان بەرپرسە، دەکرێ جارێکی تر، دەست بە فۆرمێکی بەگەنی تری ئەم ئاودەستخانەیە(کوردایەتیی) ببرێتەوە؟ ئەصڵەن، ئایا هەر

موشکیلەی خەڵکی کوردستانی عێراق، کێشەی نەتەوەیی و نەژادییە، یان ئەم مەلەفە بەس بیزنسێکی گەورەیە و مافیاکانی کوردایەتیی، سەرمایەگوزاریی لەسەر دەکەن؟ لە واقیعدا، کێشەی خەڵکی کوردستان، نەبوونی عەدالەتی کۆمەڵایەتیی، دزیی و تاڵانییە، نەک کێشەی نەتەوەیی نەژادیی و طائیفیی، ئەم دوو ڕەهەندەیش تێکەڵ بکرێن، عاقیبەتەکەی ئەو پۆپۆلیزمە دەبێت کە گەڵانی بەم دەردە برد.

بە ئاراستەیەکی تردا، ئەگەر هەر سیاسییەک، ڕەخنەی سیاسیی و فیکریی لەم ئافیونە نەژادیی و نەتەوەییە(کوردایەتیی)، نەگرێ و لە ترسی تەخوینی تەپخانەکانی کوردایەتیی، جورئەت نەکات شتێک بڵێ، باشتر نییە خۆی تووشی ئەم موورادیفە سەیرو سەمەرانە نەکات(موزەیەف)/ بە ئەوەی لای کەم، کەسانێک بەو هەڵەیەدا نەبرێن کە گوتاری کوردایەتیی لەدەست ئەم مافیایانە دەربهێنرێت و بخرێتەوە سەر ڕێچکەی خۆی، لە حەقیقەتدا، کوردایەتیی بە ساغیی و نەخۆشیی، بە کاڵیی و کوڵاویی، بە میلیتانتیی و بە مەدەنییەوە، بە وەطەنیی و خیانەتکارییەوە، بە عەوام و ئەکادیمیستییەوە، هەموویان، بەشێکن لە توراثی سیاسیی ئەو فەشەلە گەورانەی بە درێژایی ٨٠ ساڵ، بەسەر بزوتنەوەی سیاسیی کورددا هاتووە.

4- هەموو ئەو کەسانەی کە لە گەڵان بەلەسە بوونە، جا ڕەخنەیان لەی هەبێت یان هەر هۆکارێکی تر، بە ئەوەی گەڵان بە باشیی تێپەڕێنن، دەبێ لە بێ گوتاریی، پۆپۆلیزم و خورافەی کاریزماکانی شاخ، دوور بکەونەوە و گوتارێکی شەفاف و جەرییئانەی سیاسیی نیشتمانییان بە ئەم بێ ئومێدییە هەبێت؟ بە دڵنیاییەوە، ئەمە بەو لۆکاڵیزمە سیاسییەی گەڵان ناکرێ کە پێیوابوو لە سلێمانیی و پارلمانی هەولێرەوە، دەتوانرێ سنوورێک بۆ ئەم چەتەگەرییە ئابوورییەی کوردایەتیی دابنرێت. بە تایبەتییش ئەم برادەرانەی زیاتر کەوتوونە ناوچەکانی سلێمانیی و گەرمیانەوە، بە بێ بوعدێکی عێراقیی، بەبێ لکاندنەوەی سیاسەت بە بەغدادەوە، تەنیا شەربەتی هەناری کوردایەتیی دەخۆنەوە و سەری خۆیشیان دەئێشێنن و تەمەنی نەوەیەکی تریش لە گەنجانی کوردستان، دەدەن بەدەم لافاوی ئەم چەتەگەرییەی مافیاکانی نەوتدا.

بە ئەم بوعدە عێراقییە، یەکەمیین تەخوینی ذاتیی لە بییرکردنەوەی سیاسییە قەومییەکان و ڕۆشنبییرە نەژادییەکانەوە، ڕەنگڕێژ کراوە کە خۆبەخۆ دەچێتەوە خزمەتی ئاشەکەی پارتیی و کوردایەتییەکەی ماڵی بارزانیی، ئەویش ئەوەیە کە عێراق خۆی گەندەڵیی دایڕزاندووە،

بەرەو شەقبوون و پارچەپارچەبوون دەڕوات، طائیفییەت کۆنترۆڵی هەموو جومگەکانی عێراقی کردووە و ....دەیان بلوێر و بالۆرەی تری کوردایەتیی موحەسەن و موزەیەف، لێدەدرێن. بۆ سیاسەتکردن، عەقڵانییەت و واقیعیبوون لەهەموو شت گرنگترن. راستە عێڕاق، کۆمەڵێ تەحەدای طائیفیی و گەندەڵیی گەورە تێیدا تەکان دەدەن، بەڵام وێڕای هەموو خراپییەکانی، ئەوە واقیعی سیاسیی ئیقلیمیی و نێودەوڵەتییە، فەرضی دەکات کە دەوڵەت عێراقە نەک خەلا نۆچکە خورافییەکەی ئەوانەی ریفراندۆمیان کرد و دەیانویست بەشێک لە ویلایەتی موصڵی جاران بۆ سەر خاکی دایک(تورکیای نیۆعوثمانییەکەی ئەردۆغان) بگێڕنەوە. بە کورتییەکەی مەلەفی نەوت و سامانە سروشتییەکان، تەنیا و تەنیا بە دەوڵەتی عێراق و هاوکاریی هێزە ئۆپۆزیسیۆنەکانی کوردستان(ئەگەر بوونیان هەبێت) لەدەست ئەم مافیا میلیاردێرانەی کوردایەتیی، دەسەنرێتەوە.

5- سەرەنجام، گۆڕان بۆیە ر□گ□ر□، چونکە چووەوە سەر پلێتە ئەصڵییەکەی خۆی کە کوردایەتییە، کوردایەتییش، دزیی، خۆدەوڵەمەندکردن و ریسواکردنی کێشەی سیاسیی کوردە. لە عێراقدا، شتێک نەماوە کە ناوی قەضییەی سیاسیی کورد، بێت. جاران هەبوو، بەڵام ئێستا گرفتی ئیداریی و ئابووریی نێوان شارەکان هەیە و کێشەی سیاسیی کەرکوک و ماددەی ١٤٠ یش، وێڕای ئەوەی دەستووریی و قانوونییە، وەکو قادر خۆی دەڵێ، کێشەکانی نێوان پارتیی و یەکێتیی بەم رۆژەیان گەیاندووە. فەشەلی گۆڕان، لەبەر ئەوە نەبوو کە سەکردە کاریزماکەی مرد، بەڵکو بە دەرەجەی یەکەم لەبەر ئەوە بوو، خاوەنی گوتارێکی سیاسیی رۆشن نەبوو. ئەصڵەن فیکری سیاسیی نەبوو، پۆپۆلیزم، کەڕ و کوێری کردبوو. مەعدەنی ئەصڵیی گوتارەکەی گۆڕان جیاوازتر نەبوو لە گوتارە پۆپۆلیزمە کوردایەتییەکەی پارتیی و تا رادەیەکیش، یەکێتیی، هاوکات، سەرکردەکەی فەشەلی هێنا لەوەی ئەو دەستپاکیی و نییەتپاکییەی بۆ عەدالەتی کۆمەڵایەتیی و چاکسازیی، بە شیعار و حەماسەوە باسی دەکرد، نەیتوانی تەرجەمە بکاتە ناو حیزبەکەی و خێزانەکەی خۆیەوە. لێرەوەیە کە مەصڵەحەتترین ئینسانە سیاسییەکان لە چەپ و راست لە عەلمانیی و لە ئیسلامیی، لە گەنج و لە پییرەکانی شاخ، لە شەهادەدار و لە هونەرمەندی گەعدە، لە دەوری گۆڕان ئاڵان، بۆ ئەوەی شەریک بن لە خواردنی شۆکۆلاتەی رەیع و ئەو هەموو پارە دزیینەی کەرتی نەوت، پارتییش، زۆر بە سەخاوەتەوە، توانیتی زۆریینەی رەهای قیادییە گەنج و پییرەکانیان، خوێندەوار و ئومییەکانیان، بە پارەی رەیع، خرپن و گۆشتن بکات. هەموو ئەمانەیش بەسەریەکەوە، بووە بە هۆی ئەوە کە گۆڕان، بە کردەوە، رێگر بێت.

پـــارتـیـیش، لە ئـایـیـنــدەی نـزیـــک و دووردا، لە رووی لۆجیســـتـیـی و ماددییەوە، باشتر خزمەتی ئەم رێگریییەی گۆڕان، دەکات. ئەی ئەم رێگرییە چۆن لادەبرێ؟ بە قەولی عەرەب، والایام بیننا.

کامیار سابیر